

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα

Ο δρόμος του ταχυδρόμου, ενώνοντας τα φαράγγια στα Σφακιά

Το έργο χρηματοδοτείται από το μέτρο «Καινοτόμες δράσεις με τους πολίτες», του άξονα «Καινοτόμες δράσεις», του χρηματοδοτικού προγράμματος «Φυσικό περιβάλλον & καινοτόμες περιβαλλοντικές δράσεις 2018» του Πράσινου Ταμείου. Προϋπολογισμός: 49.984,00 €.

Συντονιστής δικαιούχος: Μεσογειακό Κέντρο Περιβάλλοντος

Συνδικαιούχοι: Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς Πρωτοβουλία για την πολιτιστική κληρονομιά

Αντί προλόγου

Γράμμα προς τους εκπαιδευτικούς

Αγαπητοί εκπαιδευτικοί,

Κρατάτε στα χέρια σας έναν οδηγό για εκπαιδευτικούς που έχει φτιαχτεί για να εμπνεύσει, να βοηθήσει και να συγκινήσει την εκπαιδευτική κοινότητα σε θέματα περιβάλλοντος και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στο εγχειρίδιο αυτό θα βρείτε τους στόχους και την προσέγγιση του προγράμματος και οδηγίες για την ενσωμάτωση των δραστηριοτήτων του στη διδασκαλία σας. Σας βοηθάει στο σχεδιασμό του μαθήματος και συμπεριλαμβάνει τους μαθησιακούς στόχους των προτεινόμενων δραστηριοτήτων και τις διασυνδέσεις με το σχολικό πρόγραμμα μαθημάτων. Ο βασικός στόχος του προγράμματος είναι η γνωριμία με την ιστορία του αγροτικού ταχυδρόμου και του τοπίου των Σφακιών. Στις προτεινόμενες δραστηριότητες κεντρικό ρόλο έχει η επίσκεψη στην περιοχή, η οποία έχει στόχο να ενισχύσει τη μαθησιακή διαδικασία και να εξοικειώσει τους μαθητές με τις έννοιες παρατήρησης του περιβάλλοντος και την ενίσχυση της περιβαλλοντικής και πολιτισμικής τους συνείδησης.

Το εγχειρίδιο συμπεριλαμβάνει και τα

σχέδια διδασκαλίας και την περιγραφή των κατευθύνσεων που προτείνονται. Ταυτόχρονα στην ιστοσελίδα θα βρείτε αναλυτικά τις δραστηριότητες που προτείνονται καθώς και τα φύλλα δραστηριοτήτων των μαθητών. Όπως επίσης και συγκεκριμένες οδηγίες για την πραγματοποίηση μιας επίσκεψης με ασφάλεια. Οι δραστηριότητες που προτείνονται μπορούν να πραγματοποιηθούν συνδυαστικά στα πλαίσια μίας εργασίας με την συνεργασία πολλών εκπαιδευτικών ή τμηματικά με επιλογή των εκπαιδευτικών. Οι δραστηριότητες που παρουσιάζονται είναι δομημένες ώστε να δίνεται μια ολοκληρωμένη εικόνα στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές που αποφασίζουν να τις ενσωματώσουν στο προγραμματισμό τους, παρόλα αυτά διατηρείται μεγάλη ευελιξία όσον αφορά στην εφαρμογή του ή και στην πραγματοποίηση διαφορετικών δράσεων, βάσει των σχολίων και των προτιμήσεων που εκφράζουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές.

Ελπίζουμε να το απολαύσετε και να το ευχαριστηθείτε μαζί με τους μαθητές και τις μαθήτριες σας!

Σχετικά με το πρόγραμμα

Ο δρόμος τους ταχυδρόμου: ενώνοντας τα φαράγγια στα Σφακιά

Το πρόγραμμα με το οποίο στήθηκε και στο οποίο αναφέρεται συχνά ο οδηγός είναι "Ο δρόμος του ταχυδρόμου: ενώνοντας τα φαράγγια στα Σφακιά" από το Μεσογειακό Κέντρο Περιβάλλοντος σε συνεργασία με τον Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς και με τον οργανισμό HERITAGE καθώς και με τη στήριξη του ΚΠΕ Βάμου, της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας διεύθυνσης, το δασαρχείο και τον δήμο Σφακίων με την χρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου. Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2019 με την πραγματοποίηση εθνογραφικής έρευνας γύρω από τις ιστορίες και τα μέρη στα οποία περνούσε το πεζό δρομολόγιο του αγροτικού διανομέα "230" μέχρι και το 1986. Πολλές από αυτές τις ιστορίες θα τις βρείτε στην ιστοσελίδα του προγράμματος (<https://postmansfakia.eu/>) και στο ντοκιμαντέρ μικρού μήκους που δημιουργήσαμε για να

πούμε την ιστορία του αγροτικού ταχυδρόμου στα Σφακιά.

Η διαδρομή του ξεκινούσε από την Χώρα Σφακίων, έφτανε μέχρι την Αγία Ρουμέλη και επέστρεφε σε μία μέρα. Περπατούσε δηλαδή περίπου 54 χιλιόμετρα, δύο με τρεις φορές την εβδομάδα, φέρνοντας νέα στις πιο απομονωμένες περιοχές του Νομού Χανίων.

Σκοπός του προγράμματος ήταν να συλλέξει τις ιστορίες των ανθρώπων της περιοχής, τις μαρτυρίες τους για να δούμε πώς υφάινεται η σχέση των κατοίκων με το περιβάλλον στο οποίο ζούνε. Αποτελέσματα της έρευνας μας οδήγησαν στο να φτιάξουμε μαζί με το μικρού μήκους ντοκιμαντέρ, έναν τουριστικό οδηγό, μία ιστοσελίδα για την νοηματικά ενιαία διαδρομή του, και τον οδηγό που κρατάτε στα χέρια σας.

Στόχοι του εκπαιδευτικού οδηγού

Οι γενικοί στόχοι του οδηγού και του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά σε σχέση με:

- // Την έννοια του τοπίου και ιδιαίτερα του πολιτιστικού τοπίου
- // Τη σχέση φύσης, περιβάλλοντος και ανθρώπου
- // Οικοσυστημικές και γεωγραφικές έννοιες
- // Ζητήματα πολιτισμικής άυλης κληρονομιάς και τοπικής ιστορίας.

Το προτεινόμενο πρόγραμμα είναι διαθεματικό, καθώς διαθέτει ισχυρές διασυνδέσεις με τη Φυσική, την Ιστορία, τη Γεωγραφία, τη Γλώσσα και την Λογοτεχνία, τα Καλλιτεχνικά, την Πληροφορική, την Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή και τη Φυσική Αγωγή.

Παράλληλα στοχεύει να αναπτύξει την συνεργασία, τη συμμετοχικότητα και την βιωματική μάθηση στην ύπαιθρο ώστε τα παιδιά να ζήσουν εμπειρίες που θα τα βοηθήσουν να αναπτυχθούν, να αποκτήσουν αυτογνωσία, και να βελτιώσουν τις σχέσεις τους με το περιβάλλον και τους άλλους ανθρώπους. Ειδικότερα μέσα από την γνωριμία τους με το συγκεκριμένο πολιτισμικό τοπίο, στοχεύουμε στην αισθητηριακή τους ανάπτυξη, την ενίσχυση της αντιληπτικής τους δεξιότητας, συνδέοντάς τα με τη συναισθηματική τους πλευρά καθώς και με την κοινωνικο ιστορική τους πλαισίωση στο εδώ και τώρα. Απώτεροι στόχοι λοιπόν είναι και ο προβληματισμός γύρω από την

προστασία του περιβάλλοντος, την χρήση του, τη λειτουργία του και την αυτοτέλειά του.

Το κάθε πρόγραμμα περιλαμβάνει τόσο δραστηριότητες εισαγωγής στο θέμα, προετοιμασίας της εκδρομής και της πεζοπορικής συμπεριφοράς όσο και αναστοχασμού και αξιολόγησης. Οι δραστηριότητες μπορούν και να αφορούν και σε παιδιά νηπιαγωγείου αλλά και να επεκταθούν και στο γυμνάσιο και λύκειο με συμπληρωματικές δραστηριότητες και άξονες που προτείνουμε. Οι δραστηριότητες μπορούν να πραγματοποιηθούν μεμονωμένα ή και συνολικά ώστε να δοθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα στους μαθητές.

Το πράσινο πρόγραμμα

Ηλικία: 8+

Ο ταχυδρόμος χάθηκε!

Μαθαίνοντας για τον τόπο και τον χώρο μέσα από τους χάρτες

Διαθεματικότητα:

Δημοτικό: Μελέτη Περιβάλλοντος, Γεωγραφία, ΤΠΕ, Φυσικά, Φυσική Αγωγή, Γλώσσα Ιστορία
Γυμνάσιο, Λύκειο: Μαθηματικά Γεωλογία - Γεωγραφία, Πληροφορική, Φυσική Βιολογία

Περίληψη

Τι χρειάζεται για να μην χανόμαστε; Σ' αυτό το πρόγραμμα τα παιδιά προσεγγίζουν την έννοια του τοπίου, από τι αποτελείται, μέσα από την δραστηριότητα της κατασκευής ενός χάρτη. Θα έρθουν σε επαφή με τις έννοιες που συναντώνται σε έναν χάρτη όπως η κλίμακα, ο προσανατολισμός, το υπόμνημα και το φυσικό τοπίο (χλωρίδα, έδαφος, δρόμοι, δομημένο περιβάλλον κτλ.). Γι' αυτό και ο στόχος θα είναι μέσα από φύλλα εργασίας να παίξουμε με αυτές τις έννοιες. Στο εισαγωγικό μέρος γνωρίζουμε χάρτες από την ενετική εποχή μέχρι το Google Maps για την περιοχή των Σφακιών. Συζητάμε για τις διαφορές τους και ενθαρρύνουμε την παρατηρητικότητα. Τους ρωτάμε αν μπορούν να φτιάξουν τον χάρτη μιας διαδρομής που κάνουν συνήθως όπως από το σπίτι στο σχολείο. Σίγουρα αυτό το σχέδιο δεν φτάνει

για να μπορεί να το καταλάβει ο καθένας. Έτσι παίζουμε με τον προσανατολισμό, την κλίμακα, το υπόμνημα και το τι στοιχεία επιλέγουμε να βάλουμε στον χάρτη μας. Όσον αφορά στο τοπίο εισαγάγουμε τα παιδιά στο σφακιανό τοπίο ώστε να προετοιμαστούν καλύτερα για την εκδρομή τους.

Η προετοιμασία της εκδρομής με φύλλα εργασίας για τον εξοπλισμό και την πεζοπορική συμπεριφορά παρέχει τις βασικές γνώσεις για να πάμε όλοι με ασφάλεια στο βουνό.

Κατά την διάρκεια της εκδρομής θα θέλαμε να μην γεμίσουμε πολύ τα παιδιά με δραστηριότητες ώστε να απολαύσουν τη διαδρομή και να νιώσουν ελεύθερα από σχολικές απαιτήσεις. Είτε ξαναπιάνουμε ότι κάναμε στην τάξη όσον αφορά τον προσανατολισμό και το

“Ο ταχυδρόμος χάθηκε”

τοπίο στις στάσεις μας κάνοντας κάποιες δραστηριότητες παρατήρησης είτε απλά τα αφήνουμε να το βιώσουν περισσότερο στα πλαίσια των παρακάτω δραστηριοτήτων που είναι πιο ανοιχτές και μη κατευθυνόμενες. Το πιο σημαντικό είναι κάποια στιγμή να απαιτήσουμε να περπατάνε ήρεμα ή απλά να κάνουμε ένα λεπτό ησυχία στην παύση μας για να ακούσουμε κάποιο πουλί. Θα μπορούσαμε στη στάση να τους ζητήσουμε να βρουν τη γωνία που τους εμπνέει πιο πολύ για να πάνε 5 λεπτά μόνα τους να ηρεμήσουν και να ξεκουραστούν.

Στην επιστροφή, μετά από δύο εβδομά-

δες μπορούμε να ανασύρουμε τα βιώματά τους και να παίξουμε με δραστηριότητες αναστοχασμού όπως το να φτιάξουν τον χάρτη της περιοχής που πήγαν μέσα από τα στοιχεία που συλλέξαμε ή να φτιάξουν μία καρτ ποστάλ με μία ζωγραφιά από το τοπίο που είδαν.

Για τα παιδιά γυμνασίου και λυκείου προτείνουμε να προχωρήσουν στο θέμα των συντεταγμένων και να ετοιμάσουν ένα κυνήγι θησαυρού με γεωεντοπισμό για άλλες τάξεις, μιας και το gps του προγράμματος θα βρίσκεται στην διάθεσή τους.

Το μωβ πρόγραμμα

Ηλικία: 7+

Τι νέα βρε ταχυδρόμε;

Μαθαίνοντας για το τοπίο από τις παραδόσεις, τα γράμματα των κατοίκων και τα δικά μας.

Διαθεματικότητα: Δημοτικό, Γυμνάσιο, Λύκειο

Περίληψη

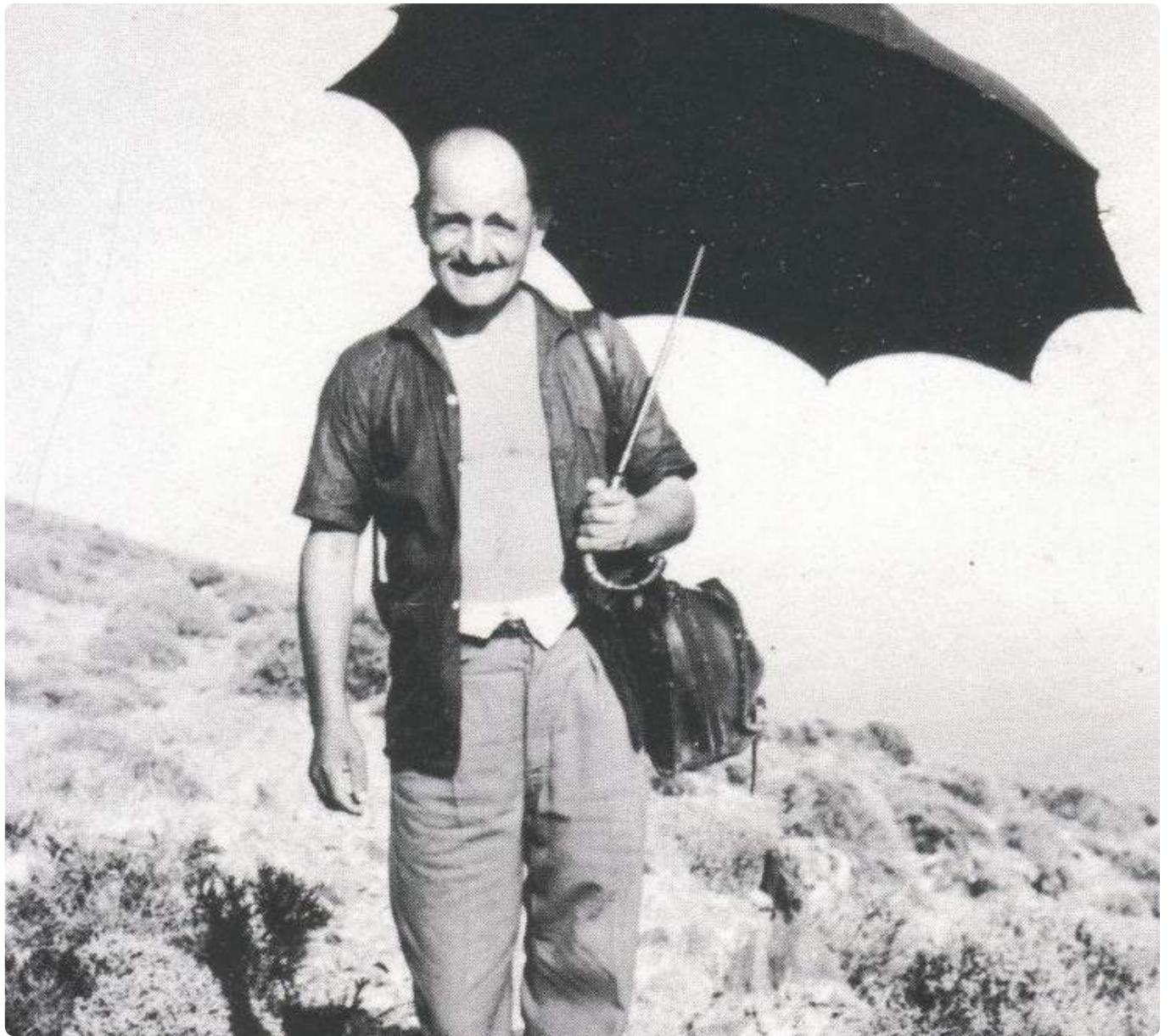
Μέσα από αυτή την κατεύθυνση οι μαθητές και οι μαθήτριες συνδέουν τις ιστορίες, τους μύθους και τα συναισθήματα με τον τόπο και το περιβάλλον. Η απομονωμένη και η αδιάβατη για αυτοκίνητα περιοχή των δυτικών Σφακιών την κάνει μοναδική όχι μόνο όσο αφορά την βιοποικιλότητα αλλά και τους ανθρώπους της. Θα προσεγγίσουμε αυτές τις ιστορίες μιλώντας για τα γράμματα, τις καρτ ποστάλ της εποχής και του τώρα.

Στόχοι:

- Na προβληματιστούν τα παιδιά πως διαμορφώνονται οι σχέσεις ανάλογα με το περιβάλλον και την εποχή. Τι είδους επικοινωνία φτιάχνει τι είδους κοινωνία;
- Na έρθουν σε επαφή με παλιούς τρόπους επικοινωνίας και την ιστορία της αλληλογραφίας (αλληλογραφία, το πρώτο ίντερνετ, κεραιές κινητής τηλεφωνίας)
- Na εξερευνήσουν μύθους, τοπικούς θρύλους, και ιστορίες ξενιτεμένων. Ποιοι γράφανε γράμματα και για ποιο λόγο;
- Na ερμηνεύσουν το τοπίο, αναστοχαζόμενοι την εμπειρία τους στο πεδίο.
- Gια το γυμνάσιο-λύκειο να έρθουν σε επαφή με την έννοια της ανάπτυξης και της βιώσιμης ανάπτυξης σε σχέση με τον τουρισμό. Για το δημοτικό να καταλάβουν την αξία της προστασίας του περιβάλλοντος γιατί αυτό διαμορφώνει το τι τρώμε και το ποιοι είμαστε.

Στο δημοτικό αναφερόμαστε σε μυθολογία, θρύλους, ιστορίες μίας άλλης εποχής και την χρήση των βουνών σε συνθήκες πολέμου. Μαζεύουμε πληροφορίες από παπούδες και γιαγιάδες, με βοήθεια τον οδηγό συνέντευξης που κάνουμε παρέα. Αναβιώνουμε τις ιστορίες στην τάξη και ετοιμαζόμαστε για την εκδρομή όπως και στο πράσινο πρόγραμμα. Στο πεδίο μπορούμε να μιλήσουμε για τις τοπικές ιστορίες, για το τι συνέβη στο στερνάκι, για την φορά που γλίστρησε ο ταχυδρόμος, για το σφантаχτό της σπηλιάς και να βρούμε καινούργιες ιστορίες με φαντασία. Επιστρέφοντας στην τάξη μπορούμε να παίξουμε ένα θεατρικό παιχνίδι και να αφήσουμε τα παιδιά να πάρουν όλους τους πιθανούς ρόλους που σκέφτονται, από ζώα μέχρι φυτά, μέχρι τον αγωγιάτη, τον δάσκαλο κτλ.

Για το γυμνάσιο, λύκειο μας ενδιαφέρει να συγκρίνουμε την αναλογική και την ψηφιακή εποχή προβληματίζοντας τα παιδιά για τη σχέση της επικοινωνίας με το περιβάλλον και την κοινωνία. Τι χάνουμε; τι κερδίζουμε; Μπορούμε να προχωρήσουμε εμβαθύνοντας αφού επισκεφτούμε το πεδίο στην θεματική της ανάπτυξης (οι κεραιές κινητής τηλεφωνίας για παράδειγμα και τουρισμός, δρόμοι, ξενοδοχεία) και της βιώσιμης ανάπτυξης μέσα από κάρτες που προτείνουμε και μία δομημένη συζήτηση.

Για περισσότερες πληροφορίες σε σχέση με τα δύο προγράμματα, τα φύλλα εργασίας, τις δραστηριότητες επέκτασής τους καθώς και υλικό για την εφαρμογή τους όπως ιστοσελίδες, φωτογραφίες και αρχειακό υλικό, παρακαλούμε να επισκεφτείτε τη σελίδα μας postmansfakia.eu. Εκεί θα βρείτε και την ταινία τεκμηρίωσης μικρού μήκους όπως και τον διαδραστικό χάρτη με τις μαρτυρίες και την εφαρμογή για κινητά με πληροφορίες ανάλογα με το σημείο που βρίσκεστε στο μονοπάτι.

ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ

Χρηματοδότηση

HERITAGE
THE HERITAGE FOUNDATION OF GREECE

Φορείς που συνεργάστηκαν